

Chabrol i la Nouvelle Vague

Itziar Revesado

A finals dels anys 50 a França es van concentrar una sèrie de professionals dels cinema entorn d'una publicació cinematogràfica ja mítica, *Cahiers du Cinéma*, per a la qual escrivien articles i crítiques, i des de la qual proposaven la necessitat de cercar noves fórmules narratives que trencassin les formes comercials de què feien ús els directors francesos del moment. Aquests joves, a poc a poc, es van anar incorporant al món de la realització, canviant la ploma per la càmera, i formen part d'un grup que tots coneixem com a *Nouvelle Vague*. Malgrat la història del cinema sempre reservarà un apartat dedicat a aquest grup de creadors, molts dels seus integrants negaven la seva pertinença a cap grup, al·legant que són realitzadors amb formes i temàtiques no comunes i heterogènies. Serveixi com a exemple d'aquesta dissidència

les paraules de Truffaut, un dels més reconeguts integrants de la *Nouvelle Vague*: "No es tracta de cap moviment, de cap grup; és només una quantitat [de realitzadors], una denominació col·lectiva inventada per la premsa per mirar d'agrupar una cinquantena de noms de nous directors que van sorgir en dos anys". Aquesta *Nouvelle Vague* està integrada per un grup extens, en què trobam noms que encara en l'actualitat continuen essent prolífics autors (és el cas de dos dels més incombustibles: Chabrol i Rohmer) i d'altres ja morts o més dosificats, com ara Rivette, Truffaut, Godard o Resnais.

Formin o no un grup o una escola, el cert és que en els treballs d'aquest realitzadors es nota un clar intent per trobar noves vies en una França en crisi, cada vegada més conservadora. Efectivament, els finals de la dècada dels cinquanta coincideix

amb fets polítics i socials que fan que una part de la població francesa es trobi decebuda i convulsionada: la política colonial; l'evolució cap a la dreta del gran símbol nacional francès, el general De Gaulle; el triomf del pensament existencialista... Alguns fixen el naixement de la *Nouvelle Vague* en el Festival de Cannes de 1959, any en què Marcel Camus hi guanyà la Palma D'Or amb *Orfeo Negro*, Truffaut fou premiat amb el guardó al millor director per *Los cuatrocientos golpes* i a més s'hi projectà amb èxit *Hiroshima mon amour* d'Alain Resnais. Els realitzadors de la *Nouvelle Vague* reivindicaren professionals francesos com ara Renoir, Vigo, Cocteau o Melville, els quals havien quedat soterrats sota l'èxit d'altres autors menys creatius i més comercials com ara Claude Autant-Lara o René Clément, però també prengueren com a models cineastes no francesos com ara Ro-

Orfeo negro

berto Rossellini, Howard Hawks, Nicholas Ray o Alfred Hitchcock. En un moment en què el cinema nacional semblava entrar en crisi per l'alt cost de les produccions, la invasió del cinema nord-americà a les sales i l'arribada dels televisors a la majoria de llars franceses, els joves cineastes crearen produccions menys costoses, gràcies a la introducció de noves tècniques de rodatge i que cercaven arguments més quotidians i actuals que no haguessin de menester els altíssims pressuposts requerits pels films històrics. Tot això possibilità que el nombre d'autors que aconseguiren fer el seu primer treball es duplicàs (si el 1958 a França es realitzaren 16 primers llargmetratges, el 1959 se'n feren 35 i 38 el 1960).

Entre els debutants de 1958 està el jove Chabrol amb *El bello Sergio*. El contacte de Chabrol amb els altres membres de la *Nouvelle Vague* va ser a través de *Cahiers du Cinéma*. El novembre de 1953 es publicà a l'emblemàtica revista el primer article firmat per Chabrol, una crítica de *Cantando bajo la lluvia*. La seva arribada a la revista es va veure afavorida per l'amistat que ja tenia amb altres col·laboradors com ara Rohmer o Godard, amistat creada després de compartir moltes sessions de cine club. També com altres dels seus companys va fer ús de mitjans absolutament domèstics, oportunistes fins i tot, per poder finançar la seva primera pel·lícula: *El bello Sergio*, es va poder fer gràcies a una herència rebuda per la seva es-

posa. L'èxit del seu segon film, *Los primos* (1959), li permeté finançar-se films posteriors i produir també treballs d'alguns des seus amics: Broca, Rohmer o Rivette. Entre els temes recurrents a l'univers de Chabrol ocupa un lloc primordial el retrat de la burgesia de províncies, personatges que són víctimes de si mateixos i del seu propi entorn, més difícils de trobar en l'anonimat d'una gran ciutat. És un retrat que es mou normalment entre la crítica àcida i la condescendència. Dins aquest món burgès tenen lloc els crims (brutals en ocasions) que esquitxen la majoria de les seves cintes. L'assassinat és a vegades fruit de gelosies desmesurades com passa en *Las ciervas* o en *El infierno*, d'adulteris insuportables (*La ruptura* o *La mujer infiel*), o simplement de ments psicòpates (*El carnicero*, *Landrú*, o *La ceremonia*). En tots aquest films Chabrol sap crear unes atmosferes tancades en què els personatges viuen ignorant un tràgic destí que a poc a poc se'ls comença a fer palès. Pensant ara en l'exemplar esposa interpretada per Emmanuelle Béart, víctima de la malaltisa gelosia del seu home, en *El infierno*, o en la família perfecta de *La ceremonia*, que viu aliena al tràgic destí que els preparen la seva criada i l'anònima i perillosa funcionària de correus. A més de crims, Chabrol és també un mestre en el retrat de personatges femenins (si bé en les seves pel·lícules apareixen grans actors francesos, la seva carrera estarà sempre lligada a dues grans actrius:

en el seu primer cinema la presència sempre inquietant de Stéphan Audran, i més recentment Isabelle Huppert), entre els quals sobresurt una de les seves obres mestres, *Un asunto de mujeres*, on es posa de manifest una altra vegada un dels temes recurrents en la seva filmografia, que és la impossibilitat d'una de la més universals de les dicotomies: el bé i el mal. El personatge interpretat genialment per Isabelle Huppert es mou entre l'admirable ajuda a unes dones que no volen continuar amb embarassos no desitjats i el negoci que sap treure d'aquesta activitat, que l'acosta a terrenys més perillosos i menys populars com el de col·laborar amb els nazis que ocupen la França de llavors. Hi ha també en la seva filmografia algunes adaptacions literàries clàssiques, entre les quals destaca una gran *Madame Bovary*, però una oblidable *Días tranquilos en Clichy*, adaptació de *Trópico de Cáncer*.

Claude Chabrol continua sent una cineasta plenament actiu, que té a més la sort que els seus films gaudeixen d'una extensa distribució, al contrari d'altres membres de la *Nouvelle Vague*. Fa poc hem conegut l'estrena a Espanya del darrer treball de Godard, *Elogio del amor*, però malgrat el nombre de pantalles a Palma no fa més que augmentar, films com aquest només continuen reservats per les pantalles de Madrid o Barcelona. Aquí, això sí, podem "gaudir" de XXX en 4 o 5 pantalles, fins i tot en versió alemanya... Visca la cultura! ■